

ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตดอยสามหมื่นตอนล่าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

นิตยา ฮวดนาง*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตดอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตดอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ปีการศึกษา 2560 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยการเทียบสัดส่วน จำนวน 134 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตดอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตดอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน 3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตดอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน

คำสำคัญ

ความคิดเห็น ครู ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

บทนำ

การศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ ผู้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคมให้คนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม เป็นผู้ที่มีคุณภาพ คุณธรรม จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ทำให้สถานศึกษาในยุคปัจจุบันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านนั้นผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อขับเคลื่อนให้สถานศึกษา

กลายเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีความเป็นสากลเหมาะสมกับยุคโลกาภิวัตน์ จะส่งผลให้ได้ผลิตทางการศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเป็นพลโลกในศตวรรษที่ 21 นี้

ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงาน อันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพขององค์การจะเกิดขึ้นได้เมื่อองค์การได้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความสำเร็จ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์การ (พิมพรรณ สุริโย, 2552, หน้า 2) องค์การทางการศึกษา มีผู้บริหารการศึกษาเป็นบุคลากรที่ทำหน้าที่หลักในการเป็นผู้นำองค์กรไปสู่เป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะ มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงจะนำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดี บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน การจัดการศึกษาจึงต้องเอื้อกับบริบทของสังคม และสอดคล้องตามความแตกต่างและข้อจำกัดทางชาติพันธุ์ของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งโดยภาพรวมพบว่าสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ยังขาดการให้การส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการประเมินผลระดับชาติ (O-Net) ปีการศึกษา 2557 - 2559 ที่ผ่านมา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าที่เป้าหมายกำหนดไว้ มีในสถานศึกษามีการเขียนย้ายและลาออกต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ห่างไกล และทุรกันดาร โรงเรียนขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ขาดแคลนบุคลากรที่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน และขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ยังต้องมีการพัฒนาความมีภาวะผู้นำ และพร้อมที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลง ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้น จนทำให้เกิดความสำเร็จของการจัดการศึกษาในยุคการศึกษาไทยแลนด์ 4.0 นี้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตดอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 เพื่อนำผลจากการศึกษาในครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการศึกษาของประเทศและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีมาตรฐานเทียบเท่ามาตรฐานสากลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากข้าราชการครูในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 จาก 4 โรงเรียน จำนวน 204 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 134 คน คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยการเทียบสัดส่วน

2. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ในการบริหาร ด้านการถือฤทธการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม ด้านการให้การสนับสนุนผู้ตามเป็นรายบุคคล ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และด้านการคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 204 คน ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ได้จำนวน 134 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยการเทียบสัดส่วน ประกอบด้วยครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 63.40 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน

49 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 และประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบไปด้วย แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ถามเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 ทั้งสิ้น 6 ด้าน จำนวน 48 ข้อ ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ในการบริหาร ด้านการถือฤทธิการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม ด้านการให้การสนับสนุนผู้ตามเป็นรายบุคคล ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และด้านการคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง รวมไปถึงข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญให้ค่าดัชนีสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ หากค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหากค่าความเชื่อมั่น โดยหากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 134 ฉบับ ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 15-22 มกราคม พ.ศ. 2561 และนัดวันและเวลาในการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จนได้รับแบบสอบถามกลับคืน คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหากค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) กับตัวแปรวุฒิการศึกษา และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) กับตัวแปรประสบการณ์ในการสอน

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 พบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 มีกลยุทธ์ในการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา มุ่งให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พัฒนาประสิทธิภาพ ระบบการบริหารจัดการ โดยเน้นระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารจึงเป็นกลุ่มคนหลักที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 ให้ความสำคัญในการพัฒนา กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล มีการจัดการศึกษาดูงาน สัมมนา และประชุม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจึงเป็นผู้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ส่งผลให้ผลผลิตทางการศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเป็นพลโลกในศตวรรษที่ 21 ดังที่เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546, หน้า 1) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำ ว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือ เพื่อให้กิจกรรมงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง จึงเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำพาองค์กรไปสู่ทิศทางใหม่ ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในด้านการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา อนันต์นารี (2554, หน้า 144) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา วริฤทธิ (2553, หน้า 113) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1-3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ซึ่งเมื่อผู้วิจัยพิจารณารายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ในการบริหาร พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำมีความมุ่งมั่นในการบริหาร มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าริเริ่มทำสิ่งใหม่ สามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ มีวิสัยทัศน์ก้าวไกลสนองนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ตามบริบทของสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 สามารถนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้จริงเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ กางสำโรง (2559, หน้า 109) ได้ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพรธรรม สุขเกิด (2557, หน้า 170) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการระบุนิวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน อยู่ในระดับสูง

1.2 ด้านการถือคุณการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีความสุขในการทำงานร่วมกัน อำนวยความสะดวกในการทำงาน สร้างบรรยากาศในการทำงานให้เป็นบรรยากาศครอบครัว ทุกฝ่ายเกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันของบุคคล สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้สำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ด้วยความเต็มใจและตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ชัยมงคล (2553, หน้า 114-116) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ขวงคำ (2552 หน้า 115-116) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต 2 พบว่า คุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต 2 อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการให้การสนับสนุนผู้ตามเป็นรายบุคคล ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการมอบหมายการทำงานตามความถนัดและความสามารถรายบุคคล ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพและนำความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายการศึกษา มีการจัดสวัสดิการให้ครูและครอบครัวนอกเหนือจากสวัสดิการของรัฐบาล นิเทศติดตามการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน มียุติธรรม จึงทำให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจและมีความกระตือรือร้นและทุ่มเทในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพล แซ่มสา (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร ศรีเปลี่ยนจันทร์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่าระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่าความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการจัดการศึกษาตลอดจนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ ชุมแก้ว (2556, หน้า 72) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรภาวะผู้นำแบบสร้างความเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริการในองค์กรเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบสร้างความเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา บ่งชี้บทบาทที่สำคัญของการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำแบบสร้างความเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของดารุณี พิพัฒน์ผล ภิเชก จันท์เอี่ยม และอรสา โกศลนันทกุล (2552, หน้า 13) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ภาพรวมมีความเห็นด้วยในระดับมาก

1.5 ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ประพฤติตนตามวินัยข้าราชการครู มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ รักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยภาพรวมผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและทำให้

คณะครูในโรงเรียนยึดถือเป็นแบบอย่างทั้งในด้านการครองตน ครองคน และครองงาน เป็นที่ยอมรับนับถือ จากคณะครูในโรงเรียน และบุคคลภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร โคตรภูเวียง (2551, หน้า 70) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ โดยรวมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01 โดยมีทิศทางเป็นบวกระดับค่อนข้างสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาดา ธรรมนิยม (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจต่อการบริหารกิจการนักศึกษาของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจต่อการบริหารกิจการนักศึกษาของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหาร มีการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา และการเปลี่ยนแปลง มีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในอนาคต ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา นักเรียนให้เป็นนวัตกรรมในยุคการศึกษาไทย 4.0 สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ทั้งในด้านทักษะวิชาการและทักษะชีวิต เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา อนันต์นำวิ (2554, หน้า 144) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ วิเชียรเขต (2551, หน้า 115) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สืบเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารการศึกษาสอดคล้องกับการจัดการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ดังนั้นครูทุกคนจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ในทิศทางเดียวกัน ทุกคนได้รับความเสมอภาคในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ครูทุกคนจะต้องตื่นตัว ต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ ตามนโยบายการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งทักษะวิชาการ และทักษะชีวิต

สถานศึกษามีมาตรฐานได้รับการยอมรับจากสังคม เป็นผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุทธ์ แม้นรัมย์ (2560, หน้า 70) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนนวมินทราชินูทิศเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่าผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช คงน้อย (2545, หน้า 71) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโดยรวมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานงานประถมศึกษาสระแก้ว พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการบริหารคุณภาพโดยรวมของโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สืบเนื่องจากครูในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC อย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศก์ ติดตามการทำงานจากหัวหน้างาน และผู้บริหารสม่ำเสมอ ครูให้ความเคารพศรัทธาผู้บริหารสถานศึกษาโดยไม่คำนึงถึงอายุงานของ โดยโครงสร้างการบริหารงานให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานทุกฝ่ายร่วมกัน โดยไม่คำนึงว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ครูที่มีประสบการณ์น้อยได้รับโอกาสในการเรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นการสั่งสมประสบการณ์แก่ครูในโอกาสต่อไป การดำเนินนโยบายของสถานศึกษายังดำเนินงานด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม ไม่มีการจำกัดในเรื่องประสบการณ์การทำงาน ให้โอกาสกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมกัน มีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงการพัฒนางาน มีการศึกษาคูงานจากโรงเรียนต่าง ๆ และเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสารัตน์ ถนอมนา (2559, หน้า 85) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตอำเภอถลาง พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตอำเภอถลางไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระชาติ วิชาศรี (2550) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง มีความคิดเห็นไม่แตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านวิสัยทัศน์ในการบริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละโรงเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่ เพื่อให้เกิดแนวคิด และวิธีการแบบใหม่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. ด้านการถือถือการยอมรับ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อสร้างบรรยากาศในการทำงานไม่ให้ตึงเครียดเกินไป ลดความกดดันในการทำงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ร่วมงานทำงานอย่างมีความสุข
3. ด้านการให้การสนับสนุนผู้ตามเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรตรวจสอบความต้องการของผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้ร่วมงานแต่ละบุคคลได้อย่างถูกต้อง และควรศึกษาถึงคุณสมบัติของครูแต่ละคนในโรงเรียนอย่างชัดเจน เพื่อพร้อมที่จะมอบหมายงานให้ได้ตรงตามความสามารถเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการและสถานศึกษา
4. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารควรใช้วาจาอย่างสร้างสรรค์ในการสนทนากับครู เพื่อกระตุ้นให้ครูเห็นคุณค่าจากการพัฒนางาน สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ หรืออาจเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในโรงเรียนในเรื่องที่ครูต้องการพัฒนาสอดคล้องกับความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ผู้บริหารในสถานศึกษาบางแห่งผู้ไม่เพียงแต่จะใช้ศาสตร์ในการบริหารเท่านั้น ผู้บริหารต้องมีศิลป์ในการบริหาร มีความเป็นกัลยาณมิตร เพื่อเป็นตัวอย่างในการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้อบอุ่น เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานด้วยใจอย่างแท้จริง
6. ด้านการคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง ผู้บริหารมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานของครูสูงมาก ดังนั้นผู้บริหารจึงควรลดงานเอกสารเพื่อให้ครูได้ใช้เวลาในห้องเรียนได้อย่างเต็มที่ สนับสนุนอำนวยความสะดวกในการดำเนิน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนและสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง สหวิทยาเขตคอยสามหมื่นตอนล่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34
2. ควรศึกษาความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน
3. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมขนาดต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34

บรรณานุกรม

- กนกพร ศรีเปลี่ยนจันทร์. (2550). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายพุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.*
- กนกวรรณ วิเชียรเขต (2551). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- กัมพล แซ่มสา. (2550). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- โกเมธ พิมพ์เข้าธรรม. (2547). *ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเลย.*
- ชลธิชา อนันต์นารี.(2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ดารุณี พิพัฒนาผล ภิชยก จันทร์เอี่ยม และอรสา โกศลนันทกุล. (2552). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายพุมธานี. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.*
- ธวัชชัย ยวงคำ. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.*
- นงนุช คงน้อย. (2545). *การพัฒนากระบวนการบริหารคุณภาพโดยรวมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานงานประถมศึกษาสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- นิรุทธ์ แม้นรัมย์. (2560). *การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนนวนิมนตราจีนูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

- นิสารัตน์ ถนอมนา. (2559). *ความคิดเห็นของครูในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตอำเภอกลาง*. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2546). *การจัดการสมัยใหม่ : Modern management*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- เบญจพร โคตรภูเวียง. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5*. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภาวิดา ชาราศรีสุทธิ และศิริพงษ์ เสภาเกษม. (2556). *การศึกษาอิสระ*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีไอ.
- วีรชาติ วิลาศรี. (2550). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศราวุธ กางสำโรง. (2559). *อิทธิพลของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคามเขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริพร ชัยมงคล. (2553). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สุชาดา ธรรมนิยม. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจต่อการบริหารกิจการนักศึกษาของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุภาพรรณ สุขเกิด. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรินทร์ ชุมแก้ว. (2556). *วัฒนธรรมองค์กรภาวะผู้นำแบบสร้างการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริการในองค์กรเอกชน*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัจฉรา วรฤทธิ. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1-3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.